

Slovo k povzbuzení na čtvrtek 11. března 2021, na čtvrtek po 3. neděli postní
Biblická čtení: Jer 7,23-28; Ž 95; Lk 11,14-23

Milé sestry, milí bratři,

jistě mnoho teologického a sofistikovaného lze nalézt v dnešních biblických čteních. A to jak v prvním z proroka Jeremiáše, kdy slyšíme jeho velký povzdech nad zatvrzelostí lidského srdce, tak i v evangelijním úryvku, kde nasloucháme Kristově odpovědi na nařčení ze strany některých lidí ze zástupu (patrně z řad farizeů), že «vyhání zlé duchy s pomocí Belzebuba, vládce zlých duchů». Přesto zkusme, takřka prvoplánovitě, se zastavit nad snad nejzákladnější myšlenkou každého z těchto čtení.

«Neposlechli, nepopřáli mi svého sluchu, ale jednali podle zatvrzelosti svého zvrhlého srdce, a místo aby šli vpřed, obrátili se vzad... Den co den jsem jim ustavičně posílal všechny své služebníky proroky, ale neposlechli mě, nepopřáli mi svého sluchu, zatvrdili svou šíjí a jednali hůř než jejich otcové» slyšíme z úst proroka.

Jsou to slova, která Jeremiáš historicky adresuje svým posluchačům, Židům počátku 6. století před Kristem, v době (dalšího) náboženského úpadku a hlavně v době blížící se katastrofy babylónského vpádu, poničení Jeruzaléma, včetně poboření chrámu a následného odvezení mnohých do vyhnanství v Babylónii. Jsou to slova, která jako součást Písma jsou adresována i nám všem, zvláště v dobách ne nepodobných době Jeremiášova, době jejich prvního vyslovení...

„Nenapravitelnost lidského srdce“, tak by snad mohla být pojmenována jejich základní myšlenka. Člověk – ani po tolika neblahých dějinných zkušenostech se svou slabostí, po tolika požehnaných Božích vstupech do dějin a mocných znamení, dokonce ani po příchodu Božího Syna a jeho tolikerém působení mezi námi – jakoby si stále nebyl schopen vzít poučení, nebyl schopen si dát říci, nebyl schopen se změnit k lepšímu.

Jistěže, takto vysloveno je to velmi zjednodušující tvrzení, není možné je absolutizovat (vždyť k nějakým celospolečenským posunům snad přeci jen někdy dochází, zvláště v oblasti aspoň některých lidských práv, mnozí svatí zde byli a jsou, mnoho dobrého se stalo a děje a snad i bude nadále dít), nicméně v mnohém Jeremiášova Boží slova platí stále, proto jsou i součástí Božího slova, proto je slyšíme v dnešním čtení.

Nenapravitelnost svého srdce přeci nějak zakoušíme všichni, anebo aspoň mnozí z nás (světci necht' laskavě nyní prominou). Snažíme se, rádi bychom se polepšili, ale stále upadáme do týchž chyb, anebo dokonce do nových. Slyšíme proroky, slyšíme Boží slovo, máme blízko Pána Ježíše, přijímáme ho ve svátostech, ale často se příliš neměníme. To samozřejmě není dobře, celá postní doba nám připomíná, že bychom se s Kristovou pomocí měli konečně změnit, ale často se nic moc neděje.

Jako bychom se našli ve slovech svatého Pavla ze sedmé kapitoly jeho listu Římanům: «Nepoznávám se ve svých skutcích, vždyť nedělám, co chci, nýbrž to, co nenávidím... Chytit dobro, to dokážu, ale vykonat už ne. Vždyť nečiním dobro, které chci, nýbrž zlo, které nechci... Ve své nejvnitřnější bytosti s radostí souhlasím se zákonem Božím; když však mám jednat, pozoruji, že jiný zákon vede boj proti zákonu, kterému se pořizuje má mysl a činí mě zajatcem zákona hříchu, kterému se podřizují mé údy».

Apoštol Pavel našťestí svůj povzdech nad sebou samým zakončuje nadějným vyznáním, které by se mělo stát i naším vyznáním, pokud jsme se již našli v jeho slovech předešlých, vedeni k nim prorokem Jeremiášem: «Jak ubohý jsem to člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti? Jedině Bohu buď' dík skrze Ježíše Krista, Pána našeho!» Co konkrétně pro každého z nás tato slova znamenají, zvláště v nynější době postní v čase pandemie, necht' porozjímá již každý sám...

Základní myšlenku Kristovy odpovědi těm ze zástupu, kteří ho po zjevném zázraku vyhnání zlého ducha z němého člověka nařkli, že «vyhání zlé duchy s pomocí Belzebuba, vládce zlých

duchů», bychom mohli formulovat možná následovně: Zlo se nikdy nevyžene zlem, a pokud se někde děje skutečné dobro, vždycky je v něm cosi Božího. Kristus je Boží Syn, a proto vyhání zlého ducha, a kdekoli koná zjevné dobro, je spatřitelné jeho Božství.

Obě roviny takového závěru jsou nesmírně důležité.

Ani my zlo nikdy nepřemůžeme dalším zlem. Ostatně i o tom svědčí celé lidské dějiny; zlo vždy plodí jen další zlo, roztáčí ďábelskou spirálu zla. Pochopitelně, že konkrétní životní praxe je mnohdy složitější, existuje také legitimní princip „menšího zla“, kdy ze dvou (anebo více) nevyhnutelných zel musíme vybrat to co možná nejmenší, nicméně základní a primární princip, že zlo může být skutečně vyhnáno jedině dobrem, že ďábel může být přemožen jedině Bohem, prostě platí...

A kdekoli se děje něco skutečně dobrého, je třeba v tom chtít spatřit «prst Boží». Proto žádné skutečné dobro nemůže být nekřesťanské, i když třeba Kristus při něm není výslovně zmíněn či vzýván. Každé dobro, i nečekané, je proto hodné úcty a ochrany...